

Doris J. Jensen, formand

Indvielsestale i anledning af kommissionens konstituerende møde d. 28. maj 2019

Først vil jeg gerne byde velkommen til vores første samling.

På grund af forskellige omstændigheder er det først i dag, at vi kan mødes, og jeg vil som formand gerne benytte anledningen til at sige hjerteligt tillykke til jer som de nye medlemmer af Forfatningskommissionen.

Vi har uden undtagelse set frem til den dag, vi tager arbejdstøjet på, og vi kan nu samlet gå i gang med arbejdet.

Vores opgave

Vi skal fra starten af være fuldt ud klar over hvad vores opgave går ud på.

Formålet med kommissionen er klar, og det er at udarbejde et udkast til den grønlandske stats kommende grundlov.

Det er ikke vores opgave at fremme arbejdet med at etablere en grønlandsk stat, det er en anden opgave og den ligger uden for vores arbejdsgrundlag.

Det er sådan kommissionen skal arbejde, vi skal alene holde os formålet med kommissionen for øje.

En kommission med integritet

Selv om kommissionen er nedsat af Naalakkersuisut, skal vi dog også vide, at der er tale om en uafhængig kommission.

Det er vigtigt at forstå betydningen heraf fuldt ud, også fra starten af.

Selv om det er Inatsisartut, der har indstillet os, og selv om det er Naalakkersuisut, der har udpeget os, er vores virke et spørgsmål om integritet, det vil sige at vores stilling som enkelte medlemmer også handler om integritet.

Ifølge denne opfattelse skal de partier, der står bag os, heller ikke blande sig direkte i kommissionens uafhængige virke. Kommissionen er nedsat for at komme med et udkast til den grønlandske stats kommende grundlov, og denne opgave skal vi løse uafhængigt.

I den forbindelse skal jeg understrege, at det er rigtigt, at partierne hver for sig har indstillet kandidaterne, og at det er rigtigt, at Naalakkersuisut har udpeget hvem af kandidaterne skal være medlemmer og suppleanter.

Dette skal ikke forstås sådan at kommissionsmedlemmerne skal fremme partiernes interesser. Der står intet skrevet om at medlemmerne skal arbejde for partierne, omvendt står det skrevet, at kommissionen skal tage højde for at behandle alle ens på grundlag af princippet om lige behandling.

Ifølge denne forståelse kan for eksempel de enkelte partier, hvis de vil, deltage i debatter og komme med forslag til bidrag under de offentlige høringer vedrørende et sæt af bestemmelser i den kommende grundlov, på lige fod med andre.

Borgerne står i centrum

Jeg skal ligeledes understrege, at Forfatningskommissionen er til for samfundet, uden at skele til partifarver eller uden nogen form for forskelsbehandling.

For man kan sige at borgerne er vores ”arbejdsgivere”, for forslaget til det forfatningsudkast, vi skal udarbejde, skal betragtes som det grønlandske **folks** grundlov. Når man ser sådan på det, skal den kommende grundlov have rod i landets egen befolkning, og vi ville i givet fald have arbejdet forgæves hvis det ikke forholdt sig sådan.

Det vil sige: Kommissionen skal kendes på dens borgerinddragelse.

Vi skal stå sammen

Den kommission, der blev nedsat i 2017, og hvis virke vi nu genoptager efter udpegningen af os i år, er principielt anderledes end de mange kommissioner, der er blevet nedsat i årenes løb.

For det handler om landets kommende grundlov, en opgave, som man ikke tidligere har beskæftiget sig med i landets efterhånden lange historie, en grundlov som skal gælde for alle i landet, og ikke mindst en grundlov, som skal kunne holde til tidens tand.

For det handler om at vi nu går i gang med det mest agtværdige stykke politiske opgave nogensinde i vort lands historie, med andre ord den allerstørste opgave nogensinde, for vi skal ikke alene forberede en lov, men også en **grundlov**.

Denne opgave stiller i sig selv et krav om gensidig hjælp, samarbejde og at vi samlet løfter i flok.

Det er vigtigt, at vi allerede nu stiller krav til hinanden om at vi skal prøve at gøre en forskel uden at skele til vore indbyrdes uoverensstemmelser, og at vi giver hinanden håndslag på at ville fokusere på vores dyrebare opgave ved at behandle hinanden som **del af en helhed**.

Der findes fortilfælde

Der er tre fortilfælde, jeg lægger til grund for min præcisering.

For det første: Som I kan se, hænger der her i vores sekretariat et aftryk af ”*Gamle skikke og vedtægter – umistelige for grønlanderne, men for de yngre ved at gå i glemmebogen*” af 1863, som af nogle af vore historikere omtales som grønlandernes første grundlov. Disse blev sammenfattet af Forstanderskaberne i Nuuk distrikt.

For det andet: For præcis 90 år siden skete der også noget, som vi kan bruge som inspiration, for dengang trådte ”*Kap York Stationen Thule’s Love af 7. juni 1929*” i kraft. Disse blev sammenfattet af fangerrådet, og som vi ved med Knud Rasmussen og overretssagfører Rudolf Sand i spidsen.

For det tredje: Vi skal huske på at Thule-området og Østgrønland dengang ikke var repræsenteret i landsrådene, hvorfor også fangerrådet i Østgrønland ligeledes fik sin egen grundlov, kan man sige, med titlen ”*Administrative bestemmelser for Østgrønland af 1947.*”

Dengang gjorde man naturligvis ikke brug af forfatningskommissioner, men ifølge vore oplysninger inddrog man i de tre tilfælde de berørte borgere i arbejdet ved at konsultere dem og fik deres samtykke.

Jeg vil gerne i den forbindelse gengive den ånd, som hvilede over en af de medvirkende, og hvis budskab stadig er relevant for os, citat: ”*Indretninger skulle være afpassede efter Landet og Folket, disse ikke efter Indretningerne.*” Citat slut.

Fremgangsmåder, som man typisk følger i forfatningsprocesser, er fulgt

Nedsættelser af forfatningskommissioner overalt i verden baserer sig naturligvis på visse juridiske og politiske beslutninger.

I tilfældet Grønland kan vi med sikkerhed sige, at almindelige fremgangsmåder og forskrifter også er fulgt her i landet.

For det første: Arbejdet skal fremmes på parlamentsniveau. Uden at komme nærmere ind på hvad der er sket før Inatsisartuts efterårssamling i 2016, besluttede Inatsisartut dengang at der skal nedsættes en forfatningskommission.

For det andet: Desuden vedtog og sikrede parlamentet en bevilling, der skal finansiere arbejdet i kommissionen og i dets kommende sekretariat.

For det tredje: På regeringsniveau udarbejdede man et kommissorium for kommissionen, der skal tjene som dens arbejdsgrundlag, og som fik politisk opbakning.

For det fjerde: Naalakkersuisut udpegede medlemmer til kommissionen. Den anvendte fremgangsmåde her i landet var, at kommissionen blev sammensat af de i Inatsisartut repræsenterede partier.

For det femte: Kommissionens eget arbejdsgrundlag – kommissionens forretningsorden – blev også udarbejdet og vedtaget af dets midte.

Arbejdet i kommissionen blev stillet i bero som følge af valget til Inatsisartut i 2018, og først i år, den 29. marts 2019, offentliggjorde man et nyt kommissorium for kommissionen.

I henhold til gældende praksis offentliggjorde Naalakkersuisut, opdragsgiverne, den 1. maj i år den nye sammensætning af kommissionen med angivelse af hvem der var udpeget som medlem og suppleant.

Det er i den forbindelse vigtigt at omtale en enkelt ændring også, nemlig at man har åbnet døren for at udpege ikke-medlemmer af Inatsisartut som medlemmer,

hvilket er anvendt i fire tilfælde ved at fire personer, som ikke er medlem af Inatsisartut, nu er udpeget som medlemmer af den nye kommission.

Alt i alt skal jeg som formand bekræfte, at forskrifter og fremgangsmåder, som vi anser som normale her i landet, er fulgt i nedsættelsen og igangsættelsen af kommissionen.

Tilforordnede og eksperter

For at Forfatningskommissionen skal kunne fuldende deres opgave med grundighed er det afgørende at vi benytter os af en bred vifte af ekspertise og at vi sætter lid til erfarne mennesker.

Som lovgivere ved vi at der ikke findes en ”perfekt lov”, dog står det klart for os, at vi ikke kan følge vores opgave til dørs helt alene, og det er forståeligt.

Vi ved, at den danske Forfatningskommission af 1946 ikke inddrog grønlænderne i sit arbejde, hverken politikere eller embedsmænd. Vi, grønlænderne, har derfor i den forbindelse ingen pejlemærker at følge, og kan heller ikke henvise til det.

Men vi oplever at der ligger et stort arbejde foran os – et målrettet arbejde med en kommende forfatning – og at vi denne gang står over for en opgave, der er helt nyt for os og at vi ligesom må starte fra bunden af. Jo, det kan virke skræmmende, men på den anden side **må vi tro på at det kan lade sig gøre**, og her vil spørgsmålet om hvor dygtige vi er med at benytte os af ekspertise, komme til at spille en afgørende rolle.

Uden at knytte flere bemærkninger til dette spørgsmål forventer jeg, at det vil indgå som en af de vigtigste punkter på dagsordenen under vores første ordinære møde.

Vi vil prøve at overholde tidsfristen

Et andet spørgsmål, som jeg ikke kan lade være med at komme ind på nu, er den stillede tidsfrist for kommissionen, nemlig at tidshorizonten rækker frem til 2021, eller for at være helt præcis den 21. juni 2021.

Umiddelbart lyder det urealistisk, men på den anden side er det mit ansvar som formand for kommissionen klart at lede vort arbejde konstruktivt og effektivt med respekt for den stillede tidsfrist.

Jeg mener, at det kan lade sig gøre hvis vi alle sammen udviser engagement, hvis vi gør os umage og ved hvordan vi bedst kan organisere arbejdet. På den anden side må vi også være parate til at justere på vore kommende arbejds- og køreplaner hen ad vejen.

Og ikke mindst må vi passe på ikke at forcere arbejdet og forhaste os, blot for at indfri den stillede tidsfrist. Det vil derfor være klogt af os ikke at melde ud med en nagelfast tidslinje i denne opstartsfasen, men at vi sætter spørgsmålet om behovet for en evt. forlængelse af tidsfristen på dagsordenen hen på efteråret eller til vinter når vi har set hvordan det første halve år er gået.

Med disse ord melder jeg allerede nu klart ud om mine forventninger som formand.

Afslutning

Jeg vil gerne til slut rette en stor tak til Vittus Qujaukitsoq, Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde, som er til stede her i dag på vegne af Naalakkersuisut, for at have brugt den nødvendige tid til at forberede arbejdsgrundlaget for den nye kommission, der nu træder sammen første gang.

Jeg vil gerne gengive en passage i din pressemeddelelse af den 29. marts 2019, som jeg også finder vigtigt, citat:

*”Det glæder mig, at Forfatningskommissionen nu kan komme i arbejdstøjet. Arbejdsgrundlaget er et gennembearbejdet kommissorium, der sikrer, at den nedsatte kommission får gode muligheder for at gå i dybden med emner som er relevante i udarbejdelsen af et udkast til en forfatning. **Og omvendt, som er ligeså vigtigt, at borgerne vil blive inddraget i en god, lang, demokratisk proces.**”* Citat slut.

Det er i korte træk, i min egenskab som formand, mine overvejelser omkring den officielle indvielse, og med disse ord kan vi gå over til kommissionens konstituerende møde.

Endnu engang tillykke alle sammen!